

9.5.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. MaRa lausuu asiasta seuraavan.

Keskisuuret ja suuret yritykset tarvitsevat viranomaisrajoitusten takia tukea

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitää positiivisena, että viranomaisrajoitusten vaikutukset yritystoimintaan on tiedostettu ja keskisuurten sekä suurten yritysten erityistarpeet on tunnistettu. *On kiistatonta, että tiukoilla viranomaisrajoituksilla rasitettu yritystoiminta tarvitsee taloudellisia tukitoimia myös Suomessa.*

Lainmuutoksella ei todellisuudessa ole tarkoituskaan tukea yrityksiä

Lakiesityksen mukaan hakukierroskohtainen tuen enimmäismäärä olisi 6 miljoonaa euroa ja saman puiteohjelman tukien yhteenlaskettu saajakohtainen enimmäismäärä 12 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksen sivulla 13 arvioidaan kuitenkin, että tukea tullaan jakamaan hakukierroksella kokonaisuudessaan vain 6 miljoonaa euroa. *On vaikea ymmärtää, miksi tällaisia esityksiä tehdään, joiden tarkoituksena on ainoastaan näennäisesti tukea yrityksiä.*

Lakiesitys asettaa suuremmat yritykset hyvin eriarvoiseen asemaan pienempien yritysten kanssa, vaikka erikokoiset yritykset kilpailevat samoilla markkinoilla. Pienemmät ovat saaneet tukia suoraan joustamattomiin kustannuksiinsa, mutta suuremmille yrityksille tarkoitettussa tuessa kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin korvataan tappioita. Kun tuen määrän laskentaa tehdään vielä konsernitasolla, niin kausaliteetti viranomaisrajoitusten tuomien haittojen ja tuen välillä katkeaa.

Yritykset olisivat suhtautuneet korona-ajan rajoituksiin ymmärtäväisemmin, jos niiden aiheuttamat vahingot olisi korvattu kohtuullisemmin ja reaaliaikaisemmin. Nyt korvaukset ovat olleet muiden pohjoismaidenkin maksamiin korvauksiin verrattuna hyvin vähäisiä. Kattamattomien kiinteiden kustannusten tuen rajoituksia on valmisteltu puoli vuotta ennen kuin korvauksia.

Arvonlisäverotonta liiketoimintaa harjoittavat jäävät ilman tukea, jos liikevaihtomuutokset lasketaan ainoastaan arvonlisäveroilmoituksista. Arvonlisäverotonta toimintaa ovat esimerkiksi opiskelijaruokailu sekä kuntoutujien ruokailu.

Hakemusprosessista muodostumassa hakijoille kohtuuton

Lakimuutoksen suunnitellaan tulevan voimaan toukokuun aikana. Hallituksen esityksen mukaan haku alkaisi toukokuussa ja päättyisi jo 31.5.2022. *Hakuaika on aivan liian lyhyt.*

Hakijan edellytetään esittävän tukikauden tappion siten, kuin kirjanpitolaki tilinpäätökseltä edellyttää. Jos yritys kuuluu konserniin, niin tappio lasketaan konsernitasolta, jolloin tehtäväksi tullevat myös kirjanpitolain mukaiset konsernieliminoinnit. Vuosi sitten kattamattomien kiinteiden kustannusten tukea haettaessa Valtiokonttori edellytti välitilinpäätöksen tekemistä ja ohjeisti tilintarkastajaa tarkastamaan hakemuksen luvut välitilinpäätöksestä. Tappiota ei ollut mahdollista osoittaa pelkällä tuloslaskelmalla.

Kaksiosainen vertailujakso, tammi-helmikuu 2019 ja joulukuu 2019, hankaloittaa hakemuksen tekemistä. Tammikuusta 2019 on kulunut jo yli kolme vuotta, joten vertailussa verrataan muutosten johdosta hyvinkin erilaisia liiketoimintoja toisiinsa. Tästä kärsivät liiketoimintaansa jopa korona-aikana laajentaneet yritykset, joilla uusi matalakatteinenkin liiketoiminta vie mahdollisuudet kasvaneiden kustannusten korvaamiseen.

Kirjanpidollinen tulos ei kuitenkaan suoraan toimisi tuen laskennan perustana, vaan sitä on tuen laskentaa varten oikaistava kertaluonteisilla arvonalennustappioilla, jotta ravintolat eivät saisi korvausta lyhyellä varoitusaajalla kiristyneiden viranomaisrajoitusten takia varastossa pilalle menneistä elintarvikkeista. Lisäksi hakijan on tukikaudelta selvitettävä rajoitetun liiketoiminnan joustamattomat kulut ja palkat, jotka yhteenlaskettuina muodostavat tuen laskennassa huomioon otettavan tappion enimmäismäärän.

Hakija joutuu laskemaan myös tuki-intensiteetin, joka määrittelee korvausasteen. Tuki-intensiteetti laskettaisiin tällä hakukierroksella tukikaudella rajoitustoimien kohteena olleesta liikevaihdosta. ”Rajoitustoimien kohdetta” ei ole lakiesityksessä tarkemmin määritelty. Viranomaisrajoitukset vaihtelivat tukikaudella suuresti niin alueellisesti kuin ajallisestikin.

Ulkopuolisen tilintarkastajan on annettava tarkastusraportti tukikauden ja vertailukauden koko liikevaihdosta sekä rajoitetun osan liikevaihdosta, tukikauden tappiosta, rajoitustoimien kohteena olevan liiketoiminnan kustannuksista tukikaudelta, saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta. Yrityksellä on tämän ohessa velvollisuus toimittaa Valtiokonttorille tilintarkastettu tilinpäätös sekä ilmeisesti yrityksen varsinaisen tilintarkastajan vahvistamat tarvittavat tiedot tuen määrään vaikuttavista seikoista. Koska tuen laskennassa ei

lakiesityksen perusteella käytetä lukuja tilinpäätöksestä, niin lakiteksti tarkastetusta tilinpäätöksestä tarkoittanee välitilinpäätöstä.

Tukihakemuksen tekeminen muutamissa päivissä siihen vaadittavine ulkopuolisen tilintarkastajan ja tilintarkastajan tarkastuksineen lienee useimmille hakijoille mahdotonta 31.5.2022 mennessä. Vuonna 2021 Valtiokonttori antoi varsinaisen kattamattomien kiinteiden kustannusten tukihakemuksen tekemisen jälkeen vielä aikaa tilintarkastajan tarkastusraportin toimittamiseen ja tätä lisääikaa moni yritys joutui käyttämään, vaikka hakuaika oli viime vuonna pidempi.

MaRa katsoo, että keskisuurten ja suurten yritysten tulee saada oikeudenmukainen tuki eduskunnan, valtioneuvoston ja aluehallintovirastojen päättämistä rajoituksista. Tämä edellyttää, että

1. yrityksiä tulee tarkastella itsenäisinä, ei konsernitasolla.
2. myös kertaluonteiset arvonalennustappiot (esimerkiksi rajoituksen takia hukkaan menneet raaka-aineet) tulee korvata.
3. yrityksille tulee luoda vaihtoehtoinen yhtenäinen vertailujakso 1.12.2019 – 29.2.2020.
4. arvonlisäverottomia palveluja myyvien yritysten tulee voida esittää kirjanpidollinen liikevaihto.
5. laissa on yksiselitteisesti määriteltävä Valtiokonttoria sitovasti, millaisia liikevaihto-, tappio- ja kustannustietoja se voi vaatia yrityksiltä. Huomioon tulee ottaa se, että lain voimaantulon ja hakuajan päättymisen välinen aika on hyvin lyhyt.

Yksityiskohtaiset kommentit

5 d §. Tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin

Säännösehdotuksen ensimmäisen momentin mukaan yritys voi saada tukea 1 päivän joulukuuta 2021 ja 28 päivän helmikuuta 2022 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, Suomen lain tai suomalaisen viranomaisen COVID19-pandemian hallintaan liittyvän rajoituksen vuoksi syntyneisiin kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin komission päätöksen SA.XXX mukaisen tukiohjelman nojalla.

Kattamattomat kiinteät kustannukset eivät ole syntyneet rajoituksen takia, vaan yritys on joutunut maksamaan nämä joustamattomat kustannukset, vaikka se ei ole pystynyt harjoittamaan liiketoimintaansa haluamallaan tavalla. Kohdan sanamuotoa olisi syytä selventää.

Myös yrityksen varsinaisella tilintarkastajalla tulee olla mahdollisuus antaa tarkastusraportti. Hyvin lyhyt hakuaika ei mahdollista ulkopuolisten tilintarkastajien etsimistä ja kilpailuttamista. Neljännen momentin ensimmäisestä virkkeestä tulee poistaa sana ”ulkopuolisen”.

MaRa esittää, että em. kohdat voitaisiin kirjoittaa seuraavaan muotoon: "... COVID19-pandemian hallintaan liittyvän rajoituksen aikana syntyneisiin kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin komission päätöksen..." ja " Yrityksen on toimitettava hakemuksessaan Valtiokonttorille tilintarkastajan tarkastusraportti..."

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Jukka Suominen
lakimies